

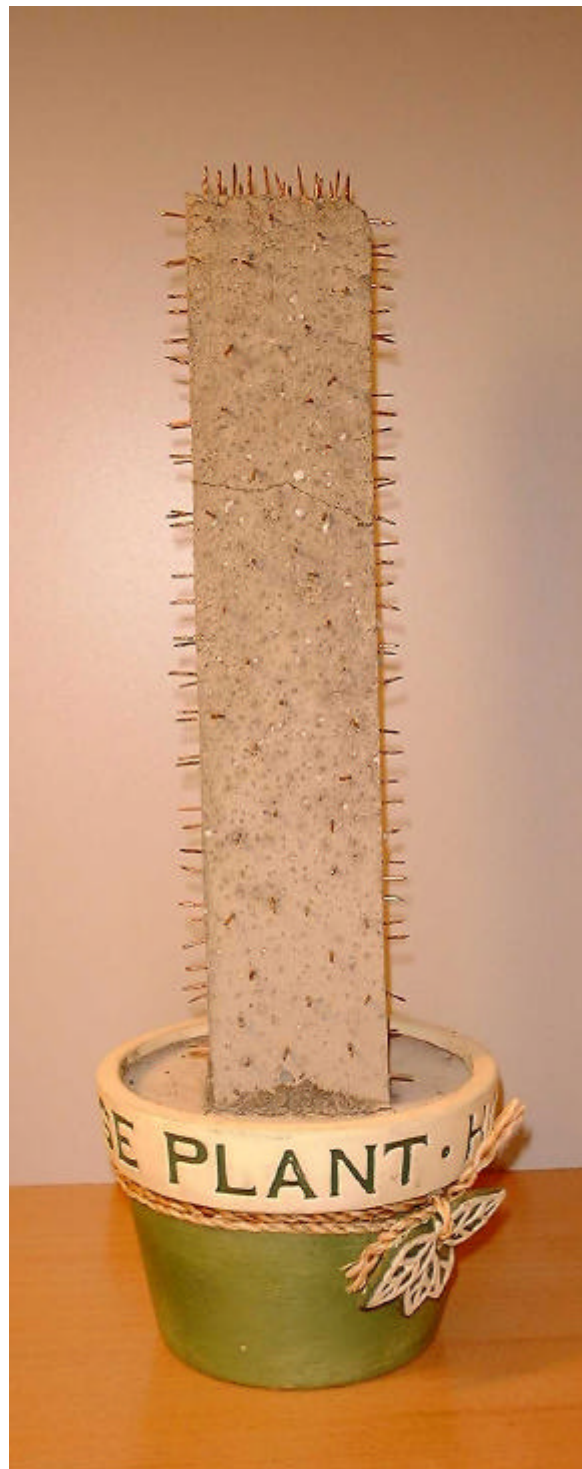
Digital grusväg 4/2000

Dg 4/2000 (2000-07-17). Aperiodisk tidskrift. Årgång 5. (c) Sixten Borg.

Betongkaktusen

Betongkaktusen är ett konstverk som framställt av betong, spik och keramik av Sixten Borg. Idén föddes den sjuttonde maj 2000, och betongkaktusen blev klar den femte juni. Arbetet med formgivning och färdigställande tog alltså omkring tre veckor.

I detta nummer av Dg berättar betongkaktusens skapare om hur allting gick till, vad som egentligen hände.

Figur 1: Betongkaktus.

Digital grusväg: Aperiodisk tidskrift. Årgång 5. (c) Sixten Borg.

Korrespondens: elektronisk post digital.grusvag@tjohoo.se.

Nätplats: <http://home.swipnet.se/~w-26202/digigrus/main.html>

Bakgrund

Jag hade en stor vit självvattnande plastkruka som innehöll en palm och en silverkalla, placerad på golvet i mitt kontorsrum. Den underhölls genom företagets försorg. Då man gjorde en inventering av sina växter såg man att det fanns 160 stycken. Företaget bestämde sig under 1999 för att dessa var (a) alltför många samt (b) inte tillräckligt estetiskt tilltalande. De vita krukorna byttes ut mot något färre terracottakrukor med i övrigt samma funktion. Efter diskussion fick jag dock behålla krukan som stod på mitt kontorsrum under förutsättningen att jag skulle underhålla den själv, att den inte skulle störa lokalvårdarna, samt att den skulle transporteras hem vid lägligt tillfälle. Den blev därmed även min privata egendom. Övriga vita krukor togs bort.

I maj 2000 flyttade jag och min avdelning till nya lokaler inom företaget, och allting som inte var fastskruvat packades och märktes med destinationsort. Så även krukan. Jag hade en fundering på att transportera den själv då den var privat egendom och kanske inte föll under företagets ansvarsområde, men jag gjorde bedömningen att om det var tillåtet att låta flyttfirman flytta andra privata föremål (böcker, prydnadsföremål, tavlor mm), så borde krukan gå under samma princip. Jag undvek att fylla på vatten i reservoaren, för att minska dess vikt så mycket som möjligt. Naturligtvis slokade silverkallan något, men hellre en glad flyttgubbe och en växt som behöver vattnas än tvärtom.

När flyttlasset kommit fram till de nya lokalerna saknades dock krukan. Flyttgubbarna förklarade att en representant för företaget beslagtagit den. Representanten bekräftade detta. I den följande diskussionen refererade representanten till att silverkallan slokat (bemött med min förklaring om dess vikt, vattenmängd och flyttgubbarnas humör), och förundrade sig över hur jag kunde vara så förtjust i den där fula krukan över huvud taget. Den officiella sammanfattningen var att krukan inte uppfyllt "vissa estetiska kriterier". Dessa kriterier var underförstått material, färg och att den stod på golvet. Representanten medgav att kriterierna skulle vara uppfyllda om krukan stod i fönsterkarmen, men vägrade återlämna krukan ens under denna förutsättning.

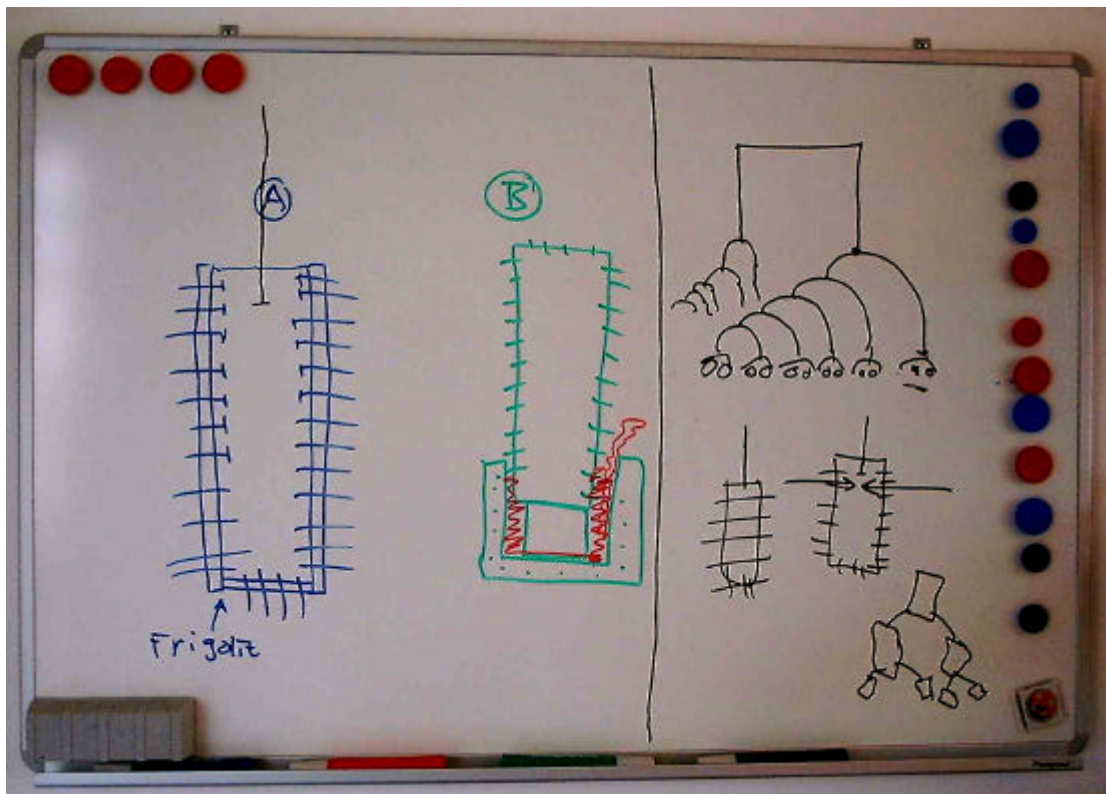
Vi enades dock om att många prydnader i företagets kontorsrum uppfyller de estetiska kriterierna (står ej på golvet, är ej av vit plast) men är betydligt fulare än den bortförda krukan. Detta blev upprinnelsen till betongkaktusen, som jag formgav för att åstadkomma något maximalt fult men som ändå skulle uppfylla de estetiska kriterierna. Att betongkaktusen sen visat sig vara estetiskt utståbar får betraktas som ett misslyckande.

Teknik

Betongkaktusen gjöts i två moment, (A) för att skapa själva kaktuskroppen, och (B) för att montera den i en kruka.

Kaktuskroppen gjöts i en form av frigolit. Formen tillverkades som botten och fyra väggar. I väggarna och botten stacks kopparspik in från insidan, så att huvudet och ca 5 mm av spiken var inuti formen. Väggarna sammanfogades med tejp, så att fogarna mellan frigolitstyckena var tätt sammanpressade. Betongmassan hälldes ner i formen och vibrerades tills den satt sig och eventuella luftbubblor transporterats upp till ytan. Betongen fick härda, och togs ur formen.

I krukans placerades träklotsar som bas för kaktuskroppen, och ny betongmassa hälldes ned i krukans. Vibrering fördelade massan och skapade en jämn yta runt kaktuskroppen. Betongen fick åter härda. Betongkaktusen duschades sedan ett antal gånger för att tillföra ytterligare vatten för härdningen. Därefter var betongkaktusen färdig. Härdningen beräknas dock inte vara helt klar förrän i början av augusti [1]. Detta antas inte påverka betongkaktusens estetiska egenskaper, utan endast hållfastheten.

Figur 3: Skiss av gjutmoment (A) och (B) samt andra skisser.

Vernissage

Den 8 juni 2000 hölls en vernissage för att inviga den permanenta utställningen av betongkaktusen på min arbetsplats, AstraZeneca i Lund. Företagets representant (med de estetiska kriterierna) var inbjuden men kom tyvärr ej. Ett drygt tiotal personer var närvarande då konstverket avtäcktes.

Figur 2 visar betongkaktusen på sin utställningsplats, där den tornar upp sig i ett fönster som vätter mot besöksparkeringen och motorvägen.

Figur 2: Betongkaktusen på sin nuvarande plats.

Tekniska detaljer

Den färdiga betongkaktusen är 44 cm hög, kroppens tvärsnitt är 8 x 6 cm. Måtten inkluderar taggarna. Dess vikt inklusive kruka är omkring 4 kg. Den har totalt 176 taggar. Antal taggar och taggtäthet för respektive sida framgår av tabell 1.

Sida	Antal taggar	Area	Taggtäthet
Vänster sida	35	26,4	0,13
Framsida	43	35,2	0,12
Höger sida	39	26,4	0,15
Baksida	35	35,2	0,10
Ovansida	24	48,0	0,50

Tabell 1: Antal taggar, area (cm²) och taggtäthet (taggar/cm²).

Avslutning

En betongkaktus nummer två har tillverkats, och en serietillverkad betongkaktus tre är planerad, och formgivningen genomgår sitt slutskede. Både variant två och tre skiljer sig åt i teknik, vilket kommer att tas upp i kommande reportage.

Sixten Borg

Referenser

[1] Tekno's Byggnadsbranschens handbok. Sten, tegel, betong, plattor. Teknograf. inst., Stockholm, 1976.